Α/Α: 1127011
Εντυπο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Ημ/νία: 15/01/2004
Σελίδα: 28
Κατηγορία: Κριτική θεάτρου

Το ελληνικό έργο στις αθηναϊκές σκηνές

Πολύ, αλλά και καλό;

Της ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΜΑΤΖΙΡΗ

Δεν θα ήταν δίκαιο να ισχυριστεί κανείς πως η σκηνή μας δεν μοιράζεται τα προβλήματα της νεότερης ελληνικής κοινωνίας, η οποία τα τελευταία χρόνια βρίθει από ερεθισμούς. Πως οι συγγράφοντες περί το θέατρο και μερικοί δραματουργοί μας σιωπούν απέναντι στις προκλήσεις που διαμορφώνουν τη νέα καθημερινότητά μας. Αλλοτε παραμορφωτικά, όταν στο όνομα της υπέρβασης του ρεαλισμού στήνεται επί σκηνής κάθε λογής αργόσχολη φαντασία. Αλλοτε ξεπατικώνοντας τον φανφαρονισμό και την αισθητική της χοντροειδούς «αληθοφάνειας» τηλεοπτικών σειρών. Αλλοτε πιο προσεγγιστικά στον πυρήνα των γεγονότων, με θεματική και υφολογική φρόνηση, το ελληνικό έργο κάνει ό,τι μπορεί να είναι κοντά στους νέους καιρούς.

Τώρα γιατί δεν καταφέρνει εν όψει τόσων κοινών δαιμόνων να εμφανίσει μια εικόνα αληθινής άνθησης πέρα από ποσότητες, όπως στις δεκαετίες '60-'70 ή όπως το αγγλο-γερμανικό θέατρο μετά το 1990, είναι μια απορία χωρίς απάντηση. Οι Ελληνες γράφουν πολύ και αγαπούν το θέατρο (οι 130 τόσες σκηνές της Αθήνας δεν ζουν από τον αέρα). Μένει η ανάγκη μας να εκφραστούμε να συντονιστεί κάποτε με έννοιες όπως ουσία, διαύγεια, ταλέντο έστω.

Κρίση παλιμπαιδισμού

**Μια διασταύρωση με τον ηθογραφικό λαϊκισμό και την ηχηρή συνθηματική εμβληματικότητα συμπεριφορών της τηλεόρασης είναι, δυστυχώς, το τελευταίο έργο της ηθοποιού Χρύσας Σπηλιώτη «Αγκά - Σφι και Φι» (Αγκάλιασε, σφίξε και φίλησέ με), στο θέατρο «Αλτερα Παρς», σκηνοθεσία της ιδιας. Ενας υποχόνδριος πιτσιρικάς (Σταύρος Σιούλης) ερωτεύεται μια ανορεξικιά (Μαρία Κορνάρου), μια μπάργουμαν με άχρηστη αδρεναλίνη (Αννέτα Παπαθανασίου) ξεπετά στις τουαλέτες έναν αποκαρδιωμένο φαλλοκράτη (Γιώργο Φραντζεσκάκη) για να του κόψει τον τσαμπουκά, μια παντρεμένη ματρόνα (Μίνα Χειμώνα) ξεσαλώνει στις ροζ σελίδες του Ιντερνετ για να εκδικηθεί τον άπιστο (Βύρων Κολάσης). Προβλήματα ερωτικών σχέσεων των ημερών μας σε διάφορες παραλλαγές.

Κρίση παλιμπαιδισμού παθαίνουν και οι νοήμονες παρατηρητές της ζωής, όπως έδειξε ότι μπορεί να είναι η Χ. Σπηλιώτη στο σπινθηροβόλο πρωτόλειό της «Ποιος ανακάλυψε την Αμερική» και στο χλομότερο, πλην φινετσάτο φεμινιστικό ευθυμογράφημά της «Σκωτσέζικο ντους» το 2000, στων οποίων τον ανθεκτικό απόηχο χρωστά μάλλον η παράσταση τη στήριξη σειράς χορηγών. Δεν είναι απίθανο αυτή η «παραζάλη των ζώων πριν τη σφαγή» σαν ανάγνωση να είχε κάποιο κοινωνιολογικό ή σατιρικό ενδιαφέρον. Τα μπανάλ και τα τρέχοντα είναι η ύλη της κωμωδίας, άλλωστε κάτι επιπλέει από τη γαιώδη γυναικεία διαίσθηση και την κωμωδιογραφική ρέντα της συγγραφέως. Ομως με τόσους ηθοποιούς ισοπεδωμένους από τις μπουλντόζες της τηλεοπτικής κενότητας, με κορυφαία την κ. Χειμώνα, ιδρύτρια του όμορφου θεάτρου στον Κεραμεικό και της ομώνυμης θεατρικής ομάδας, πώς να προσέξουμε τις όποιες ατάκες για τη γυναικεία μοναξιά, για τη σαλαμοποίηση των ρόλων άνδρα/ γυναίκας, τον αποπροσανατολισμό του

έρωτα. Ολα χάνονται - σβήνουν σε ένα ατσούμπαλο κακόηχο δίωρο ζευγαρικής φαγωμάρας και κερατώματος, πέρα από τα όρια του υποφερτού.

Σκηνικά - κοστούμια Παναγιώτα Κοκορού, κίνηση Αλβίρα Μπαρτζώκα.

Οι κακοτοπιές της χειραφέτησης

**Μια μικρή ελεγεία πάνω στις κακοτοπιές της γυναικείας χειραφέτησης, γραμμένη από άνδρα, είναι αυτό που συγκρατούμε πίσω από τα πέπλα ψυχοθρίλερ και εκτροπών του τελευταίου έργου του Παναγιώτη Μέντη στο «Θέατρο Τέχνης» της Φρυνίχου. «Οι γυναίκες στη θάλασσα» είχαν την τύχη να πέσουν στα χέρια του Κωστή Καπελώνη (σκηνοθεσία), ενός ονειροπόλου και φίνου κατασκευαστή θεατρικών ψευδαισθήσεων και, όπως φάνηκε, ισορροπιστή κλισαρισμένων αντιθέσεων.

Η γυναικεία μοναξιά ή η εκδίκηση της ζωής σε χρόνια απόσβεσης ένδοξων αυτονομιστικών κατακτήσεων του πρώην ασθενούς φύλου, έχει την «υδάτινη», άυλη ποιότητα ενός (κακού) όνειρου, παρ' όλες τις γήινες παρουσίες της Μαρίας Κωνσταντάρου (μάνα) και του Πασχάλη Τσαρούχα (γιος). Πρόσωπα της υπαίθρου, με αυθόρμητο νου και καρδιά, φωνές ανθρώπινες και όχι εγγαστρίμυθες. Σοφή, με χιούμορ, η πρώτη, ύφος κουβεντιαστό, ζεστό (είναι πάντα μια χαρά να βλέπει κανείς στη σκηνή την κ. Κωνσταντάρου). Ερωτύλο και φωνακλάδικο «καμάκι», ο δεύτερος, βιοπαλαιστής, αφελές παιδί του λαού. Το απλοϊκό λεξιλόγιο, οι σκέψεις και οι έγνοιες του σε πλήρη αντίστιξη με τη μοιραία, σκοτεινή 45άρα δημοσιογράφο (Δήμητρα Χατούπη) που ενσκήπτει ξαφνικά στο νησί, με λάπτοπ, σημειώσεις, πικρό ύφος καριερίστριας και κάμποσες ψυχώσεις.

Στο ετερόκλητο ζευγάρωμα, φως/ σκότος, ο ένας ερωτεύεται, η άλλη υπολογίζει. Γι' αυτήν οι τολμηρές και ηχηρές περιπτύξεις τους πάνω στα φελιζολένια αλώνια (σκηνικά Κατερίνα Σωτηρίου) αποσκοπούν λυσσαλέα σε μια εγκυμοσύνη προτού είναι αργά. «Θέλω το παιδί για να ζήσω!». Η έξαλλη λίμπιντο ως καμουφλάζ υπαρξιακής απόγνωσης. «Τι μοστράρει η ξετσίπωτη, το πράμα της, που να το κάψει η τρύπα του όζοντος», θα πει η μάνα για τις άχαρες επιλογές του γιου της.

Τα πράγματα περιπλέκονται με νέο σασπένς, καθώς από το παρελθόν και τη Σουηδία παρεισφρύει μια άλλη γυναίκα (Μαρία Μιχαήλ), που κι αυτή για δικούς της λόγους τού απέσπασε κάποτε -και αξιοποίησε- τους ζωτικούς χυμούς του. Δότης σπέρματος το αρσενικό, δότης ζωής το παιδί. Ενώ λυπόμαστε από καρδιάς αμφότερους, γιατί αυτά τα πράγματα συμβαίνουν γύρω μας, και παγώνουμε στη σκέψη κι άλλων σεναρίων σύλληψης στον ορίζοντα των επιστημών κι ενώ ψιλοαντιπαθούμε τη βλοσυρή φαμ-φατάλ (βάζει το χεράκι της και η κ. Χατούπη με τις βαρυσήμαντες σιωπές και το έντεχνο μυστήριό της)- είχαμε την αίσθηση ενός κάπως κατασκευασμένου παιχνιδιού αδιεξόδων. Το άσπρο - μαύρο, που λέγαμε στην αρχή. Πάντως, την ερημιά των σχέσεων εκεί που πηγαίναμε να την ξεχάσουμε, την ξαναθυμηθήκαμε.

Διευκολύνσεις σε περιθωριακούς

**Αντάξιο του ονόματός του το θέατρο «Τόπος αλλού» σκέφτηκε να προσφέρει διευκολύνσεις σε περιθωριακές ομάδες, όπως αλλοδαποί, άστεγοι (με τη σύμπραξη του Δήμου Αθηναίων), νοικοκυρές, στρατιώτες, σπουδαστές, τρίτη ηλικία. Το θέμα είναι οι αποδέκτες να αντιληφθούν και να έχουν κουράγιο να αξιοποιήσουν τη στοχαστική αυτή εύνοια.

Πολλές τραγωδίες για ένα έργο. Στο «Χορό αόρατο, βουβό» ο Νίκος Καμτσής (κείμενο/ σκηνοθεσία) συμπίεσε προσωπικές, κοινωνικές και πολιτικές κακουχίες σε ένα βαρύ χαρμάνι πίκρας, δακρύων και αυτογνωσίας, που θέλει να είναι μια

τραγωδία με σύγχρονες ύλες, όμως ασφυκτιά παίρνοντας σβάρνα και τις κάμποσες χάρες λόγου και ερμηνειών.

Ενας τραχύς, βασανισμένος κόσμος παράνομων μεταναστών από το ανατολικό μπλοκ με τέτοιο στίγμα «μιάσματος», που η αφετηρία του χάνεται σε χρονικά και οντολογικά σκοτάδια. Στον τόπο τους έγινε ο βιασμός της Μεγάλης από τον πατέρα («ξαφνικά μεγάλωσα. Ξαφνικά γέρασα. Σε ένα μεσημέρι, θυμάσαι;»), εκεί και η νόθα παράπλευρη θυγατέρα. Εν τω μεταξύ, στα ξένα «με τον τρελό ήλιο» κείτεται νεκρός αυτός ο άθλιος θύτης, μέσα σ' ένα σεντούκι με ρόδες, άθαφτος παρ' όλη τη ζέστη και τη δυσωδία, γιατί «δεν έχει χαρτιά». Ανθρώπινα σκουπίδια γύρω από την Κουμουνδούρου, πριν από τη σκούπα της Ολυμπιάδας.

Ακούμε το μίσος και το αυτομαστίγωμα της Μεγάλης (μεστή ερμηνεία της Μαριάνας Λαγούρου), με την ευφράδεια της κυνικής πόρνης -αυτή ήτο η μοίρα της-. Ακούμε το σπάταλο παραλήρημα της αλαφροΐσκιωτης Μικρής (Μίρκα Κρεστενίτη), που αν και 20χρονη δεν λέει να αδιαθετήσει. Το μονόλογο του Αγγελου (Γιώργος Κενεδιάτης), του Κουκλοπαίχτη (Πάνος Πανάγου) -κείμενο Δημήτρη Δημητριάδη σε μια ζορισμένη ώσμωση- και το προσγειωμένο κουβεντολόι του Ηλεκτρολόγου (Στάθης Σύρος) που ορέγεται την αποκαμωμένη Χήρα (Ολγα Τουρνάκη), η οποία ακόμη απορεί «πως έπεσε ο κομμουνισμός... Ασφάλεια είναι;...» Και βλέπουμε τα ανακυκλωμένα σε στομφώδεις συμπεριφορές ανθρώπινα αδιέξοδα να εξανεμίζονται σε πόζες ομαδικής φωτογράφισης. Το μαρτύριο της ξενιτιάς να γίνεται γκριμάτσα ζωής και έναν γλαφυρό λόγο με πινελιές ζωντανής πραγματικότητας να προδίδεται από την απουσία ψυχολογικής αλήθειας και από μια πεποιημένη βαναυσότητα που «δεν χαρίζεται», ούτε πείθει, έτσι όπως λικνίζεται αυτάρεσκα ανάμεσα σε μπρούτο νατουραλισμό και ποιητικούς γρίφους, χωρίς σιωπές ωστόσο. Σκισμένα παραπετάσματα, ξεριζωμένοι πληθυσμοί, εξαθλιωτική φτώχεια αποκτούν κάποια δραματική παρουσία μέσα από το κύρος και την πείρα της Ολγας Τουρνάκη. Μια ηθοποιός που συγκινεί χωρίς να προσπαθεί.

Σκηνικά - κοστούμια: Μίκα Πανάγου.

Λεζάντες: Πασχάλης Τσαρούχας - Δήμητρα Χατούπη στις «Γυναίκες στη θάλασσα»
Πηγή: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Θέμα: ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ